

Geen garantie, wel kans

Heup- en elleboogdysplasie zijn geen simpele “ja-of-nee”-aandoeningen. Ze ontstaan door een samenspel van erfelijke aanleg, groei, voeding, beweging en stress. Een ouderdier met HD-A en ED vrij betekent geen perfecte heupen of ellebogen, maar slechts een kleinere kans op problemen bij het nageslacht. Het blijft een kansberekening, geen garantie. Ook de manier van röntgenen speelt mee: houding, mate van wel/niet sedatie en interpretatie van de beelden kunnen uitslagen beïnvloeden.

Eén diagnose vertelt dus nooit het hele verhaal. Daar komt bij dat ED-2 inmiddels een fokverbod betekent. Dat is logisch vanuit welzijn, maar het legt ook een nieuwe druk op fokkers. Fokken met dieren die ziek blijken te zijn – ook al leek vooraf alles correct – kan leiden tot aansprakelijkheid. Consumenten zijn mondiger geworden en worden gesteund door dierenwelzijnsorganisaties. Wie een pup met HD of ED koopt, kan de fokker aanspreken op de kosten die hieruit voortvloeien.

Als we zulke situaties willen voorkomen, moeten we eerlijk zijn: de klassieke selectie op basis van HD/ED-foto's alléén is niet langer toereikend.

Wat we van Kaya leren

Uit gezondheidsanalyses van de NBSV blijkt (voorlopige cijfers) dat ongeveer 15-20% van de Berners HD of ED-problemen heeft. Dat lijkt de genetische ondergrens. De vraag is: vinden we dat acceptabel? Of kunnen we met moderne hulpmiddelen dit percentage verder terugdringen?

De case van Kaya toont aan dat we als fokkers de klassieke weg niet als heilig moeten verklaren. De NBSV onderzoekt daarom samen met wetenschappelijke partners of we met diversiteitsberekeningen (Mean Kinship), fokwaardeschatting (EBV) en DNA-analyses een betere voorspellende waarde kunnen ontwikkelen. Dat zou niet alleen bijdragen aan gezondere nesten, maar ook de juridische kwetsbaarheid van fokkers en verenigingen verkleinen.

Openheid helpt het ras

Kaya's verhaal is mijn persoonlijke teleurstelling, maar ook een leermoment. Fokkers delen mislukkingen liever niet – dat is menselijk. Toch brengen juist deze verhalen ons verder. Kaya's verhaal is geen verwijt of falen, maar een wake-up call. Het laat zien hoe kwetsbaar de Berner is, en hoe belangrijk het is om kennis te delen.

Alleen door samen te leren en transparant te zijn, kunnen we van pech naar preventie gaan – en werken aan een Berner die niet alleen mooi is, maar óók gezond oud mag worden.

(geschreven door Mark Kolster)

NIEUW DENKEN IN DE FOKKERIJ

Drie hulpmiddelen om gezonder te fokken

De NBSV werkt samen met wetenschappers aan nieuwe manieren om gezondheid beter te voorspellen. Die kijken niet alleen naar röntgenfoto's van heupen en ellebogen, maar ook naar wat er onder de motorkap zit: de genen en de samenhang in de hele populatie.

Hieronder drie begrippen uitgelegd die steeds belangrijker worden in de fokkerij.

1. Mean Kinship (MK) – van tak naar bos

Tot nu toe keken fokkers vooral naar één hond tegelijk, een beetje zoals je naar één boom kijkt en zijn eigen takken volgt – dat is de stamboom. De COI laat zien hoeveel familiebanden er in de eigen lijn terugkomen.

Maar een ras bestaat niet uit één boom, maar uit een hele populatie, een heel bos.

De Mean Kinship (MK) berekent hoe deze ene boom zich verhoudt tot dat hele bos. Je kijkt dus niet alleen naar de verwantschap binnen zijn stamboom, maar naar zijn genetische bijdrage aan het totale bos van alle stambomen van de hele populatie.

- Een lage MK betekent dat de hond unieke genen inbrengt – goed voor de variatie.
- Een hoge MK betekent dat hij genetisch te veel lijkt op de rest – minder gezond voor het geheel.

Door meer te fokken met “unieke bomen” houden we de populatie weerbaar tegen ziekten zoals HD, ED, DM en HS.

2. EBV – de Fokwaardeschatting

EBV (Estimated Breeding Value) is een cijfer dat schat hoe groot de kans is dat een hond gezonde nakomelingen geeft.

Het combineert gegevens van ouders, broers, zussen en nakomelingen, waardoor een betrouwbaarder beeld ontstaat dan op basis van één uitslag.

Een hond met een gunstige EBV draagt minder risico's door, ook al heeft hij zelf misschien niet de perfecte score.

3. DNA-analyse – kijken naar de bouwstenen zelf

Met moderne DNA-tests kunnen onderzoekers zien welke genen een rol spelen bij gezondheid, gedrag en immuunsysteem.

Dat helpt om erfelijke gevoelheden eerder te ontdekken en om combinaties te vermijden die ongezonde genen dubbel doorgeven.

In de toekomst kunnen we zo fokken op basis van feiten in plaats van vermoedens — met minder risico's voor honden, fokkers én kopers.

Kort samengevat:

We leren van elke hond in het bos. Door genetische diversiteit (MK), betrouwbare voorspellingen (EBV) en DNA-inzicht te combineren, bouwen we stap voor stap aan een sterkere en gezondere Bernerpopulatie.

Meer weten?

Mail ons op: gezondheid-nbsv@bernernennenhond.nl

Mark Kolster

+31 6 13 06 10 14

+32 4 70 87 66 20

Portefeuillehouder Fokkerij & Gezondheid